

Ikmēneša informācijas drošības izdevums tev

Identitātes zādzība: novēršana, atpazīšana un apturēšana

Pārskats

Šodienas digitālajā laikmetā jūsu personīgā informācija ir vairāk vērtā nekā jebkad agrāk. Diemžēl, tā kļūst arī par galveno mērķi identitātes zādzībās. Apzinoties, ka pastāv šāds apdraudējums, spējot to atpazīt un zinot, kā sevi pasargāt, varam savu digitālo dzīvi padarīt būtiski drošāku.

Kas ir identitātes zādzība?

Identitātes zādzība notiek tad, kad kāds, pretlikumīgi iegūstot jūsu personīgo informāciju - jūsu vārdu, ID numuru, personas kodu, pases datus, maksājumu kartes informāciju - to izmanto, piemēram, krāpnieciskos nolūkos vai citām pretlikumīgām darbībām. Ļoti izplatīta identitātes zādzības forma ir jūsu personīgās informācijas izmantošana finansiālu krāpniecību veikšanai. Piemēram, jūsu identitāte tiek nozagta, lai jūsu vārdā pieteiktos kredītkartei, paņemtu aizdevumu vai mašīnu uz nomaksu, un jums ir jāapmaksā rēķini. Taču eksistē arī citi identitātes zādzības veidi, kā piemēram, kāds var nozagt jūsu medicīnisko informāciju un pieteikt apdrošināšanas atlīdzību par medicīnas pakalpojumiem, kurus neesat saņēmuši. Vai arī ar nodokļiem saistītas informācijas zādzība, kad uzbrucējs izmanto jūsu nodokļu maksātāja informāciju, lai pieteiktos nodokļu atmaksai. Un brīdī, kad nodokļu atmaksu centīsieties pieteikt jūs paši, jums to neizdosies izdarīt, jo nodokļi jūsu vietā jau būs tikuši atmaksāti kādam citam.

Piesardzības pasākumi

Kā jūs varat sevi pasargāt? Diemžēl, tas nav tik vienkārši, kā izklausās, jo daudzu organizāciju rīcībā jau ir jūsu informācija un viņu uzdevums ir šo informāciju aizsargāt. Taču ir dažas būtiskas lietas, ko varat veikt.

- **Drošas paroles:** Viens no drošākajiem veidiem, kā sevi pasargāt, ir katram jūsu kontam nodrošināt garu un unikālu paroli, un, kur vien iespējams, iespējot arī vairākfaktoru autentifikāciju.
- **Programmatūras atjaunināšana:** Pārlicinieties, ka jūsu iekārtās ir iespējota automātiska atjauninājumu uzstādīšana, kas nodrošinās jūsu iekārtām jaunākos drošības ielāpus.
- **Kredītkartes:** Maksājumiem internetā izmantojiet tikai kredītkartes nevis debetkartes, jo kredītkartes sniegs jums daudz lielāku aizsardzību pret krāpniecībām. Cita pieeja varētu būt vienas kredītkartes izmantošana tikai tiešsaistes pirkumiem, bet otras - maksājumiem klātienē. Daži pakalpojumu sniedzēji piedāvā virtuālas vai vienreizējās kredītkartes pirkumiem internetā.
- **Kredīta iesaldēšana:** Kredīta iesaldēšana novērš uzbrucēju iespēju paņemt jaunu kredītu jūsu vārdā. To var izdarīt bez maksas, sazinoties ar kredītu pakalpojuma sniedzējiem. Daļā valstu šis pakalpojums gan varētu nebūt pieejams.

Atpazīt identitātes zādzību

Savlaicīga identitātes zādzības konstatēšana ir visefektīvākais veids kā varat sevi pasargāt. Jo ātrāk spēsiet konstatēt, ka jūsu identitāti izmanto kāds cits, jo ātrāk varēsiet to apturēt. Dažas no visbiežāk sastopamajām identitātes zādzības pazīmēm:

- **Dīvaini finanšu pārskati:** Regulāri iepazīstieties ar visu savu bankas kontu un maksājumu karšu pārskatiem. Jums jāpievērš uzmanība jebkuram maksājumam vai pārskaitījumam, par kuru zināt, ka neesat to veikuši. Lielisks veids, kā to darīt, ir iespējot automātiskus paziņojumus. Tādējādi katru reizi, kad tiks veikts maksājums ar jūsu karti vai notiks izmaiņas jūsu bankas kontā, jūs nekavējoties tiksiet par to informēti.
- **Kredītinformācija:** Katru gadu pārskatiet savu kredītinformāciju. Vai jums nav parādījušies jauni aizņēmumi, kurus neesat izdarījuši, vai negaidītas izmaiņas jūsu kredītreitingā.
- **Dīvaini rēķini vai paziņojumi:** Esiet piesardzīgi, ja sākat saņemt rēķinus par precēm, kuras neesat iegādājušies, vai arī ar jums sazinās pārdevēji, informējot par kavētiem maksājumiem par precēm vai pakalpojumiem, kurus neesat pirkusi.
- **Negaidīts atteikums:** Ja negaidīti saņemat atteikumu nodokļu atmaksai, kredīta pieteikumam vai aizdevumam, noteikti izpētiet iemeslu.

Reaģējot uz un pārvarot identitātes zādzību

Ja esat satraukušies, ka jūsu identitāte varētu būt kompromitēta, reaģējiet nekavējoties.

- **Nekavējoties ziņojiet:** Nekavējoties iesniedziet paziņojumu, ja jums ir aizdomas par identitātes zādzību. Piemēram, ja pamanāt krāpnieciskas aktivitātes savā bankas kontā vai kredītkartes pārskatā, informējiet savu banku. Un vērsieties ar iesniegumu policijā. Tas var būt kritisks solis, lai pierādītu prettiesisku nodarījumu un palīdzētu jums atgūt zaudētās finanses vai pieteikt apdrošināšanas atlīdzību.
- **Krāpniecības brīdinājumi un kredīta iesaldēšana:** Aktivizējiet paziņojumu saņemšanu par jauniem kredītu pieteikumiem un apsveriet kredītu iesaldēšanu. Sadarbojieties ar kredītiestādēm krāpnieciskas informācijas apkarošanā.
- **Visu cītīgi dokumentējiet:** Ja esat sazinājušies ar kādu organizāciju, lai novērstu nepatiesas informācijas izmantošanu, dokumentējiet visu komunikāciju un darbības, kas tika veiktas, iekļaujot to, ar ko jūs runājāt, kad, datums/ laiks un kas tika pārrunāts.
- **Nomainiet paroles:** Nomainiet paroles visiem saviem svarīgākajiem kontiem. Ja jums vēl nav paroli parvaldnieka, kas palīdzētu tikt galā ar visām jaunajām parolēm, apsveriet iespēju tādu ieviest.

Noslēgumā

Saprotot, kas ir identitātes zādzība un sekojot ieteikumiem, jūs būtiski samazināsiet risku kļūt par šāda uzbrukuma upuri.

Resursi

Paroju pārvaldnieki: <https://www.sans.org/newsletters/ouch/password-managers/>

Finanšu kontu aizsardzība: <https://www.sans.org/newsletters/ouch/securing-financial-accounts/>

Kredītu iesaldēšana: <https://www.usa.gov/credit>

Ziņojiet par identitātes zādzību: <https://www.vp.gov.lv/lv/iestades-kontakti>

Tulkojums: CERT.LV

OUCH! To publicējis "SANS Security Awareness", un tas tiek izplatīts saskaņā ar "Creative Commons BY-NC-ND" 4.0 licenci. Jūs varat brīvi koplietot vai izplatīt šo rakstu, kamēr vien jūs to nepārdodat un nepārveidojat. Redakcijas kolēģija: Valters Skrivenss (Walter Scrivens), Fils Hofmans (Phil Hoffman), Alans Vagoners (Alan Waggoner), Leslija Ridauta (Leslie Ridout), Princesa Janga (Princess Young).